

Müzikte Dinleme, Dinleme Türleri Ve Müzik Öğretmenliği Öğrencilerinin Müzik Dinleme Yaklaşımları

Listening in Music, Types of Listening and Music Teaching Students' Listening Approaches

Cansel Şenoğlu Özdemir, Marmara Üniversitesi, canselsenoglu@gmail.com ORCID: 0000-0003-3576-8194

A. Aylin Can, Marmara Üniversitesi, canaylin@gmail.com ORCID: 0000-0001-9332-0385

Öz. Bu araştırmada, 'müzikte dinleme'nin yeri, önemi, dinleme türleri ve müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin müzik dinleme yaklaşımlarının ortaya konması amaçlanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan anket kapalı ve açık uçlu olmak üzere toplam 30 sorudan oluşmaktadır. Anket uygulaması Harran Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi ve Trakya Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören I., II., III. ve IV. sınıf öğrencileri ile yapılmıştır (N=220). Araştırma sonucunda, öğrencilerin genel müzik ve çalgı eğitiminde eğitimini almakta oldukları müzik türlerini dinleme oranının düşük olduğu, müzik dinlemeye özel bir zaman ayırmaları, sadece müziğe odaklanarak dinlemeleri ile aktif dinleme yaklaşımına yakın oldukları, ancak severek dinledikleri müzik türünde, çalgılarına yönelik ve klasik müzik türünde besteci ve yorumcu bilgilerinin eksik olduğu, dinledikleri müziği beğenme ve beğenmeme sebeplerini ifade etmede güçlük çektikleri görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Müzik dinleme, dinleme türleri, aktif dinleme, pasif dinleme

Abstract. The aim of this research was to reveal the place and significance of 'listening in music', types of listening and Music Teaching students' listening approaches. Survey was used in the research as data collection tool. The survey form prepared by the researchers consists of 30 questions including closed-ended and open-ended questions. The survey was conducted on 1st, 2nd, 3rd and 4th students studying in the Department of Music Teaching at Harran University, Karadeniz Technical University and Trakya University (N=220). Research findings showed that, the students had a low rate of general music listening and the genre of music they studied, they were close to active listening approach as they spared a special time to listen to music and they focused exclusively on music when listening, and yet, their knowledge about the instruments was missing regarding the genre of music they liked listening to and regarding the composers and performers in classical music. They also found it difficult to express the reasons why they liked or disliked the music they listened to.

Keywords: Listening to music, listening types, active listening, passive listening

SUMMARY

Introduction

The first step of listening begins with sensation and hearing. In order to bring about the state of understanding, which is the basic difference between hearing and listening, the listener needs to actively listen to, perceive, resolve and evaluate the thing through different cognitive and intellectual actions, which primarily require concentration, interest, attention and effort. In this way, the music listened could reach its target, that is, the recipient/listener.

There are various types of listening as a means of communication. A similar diversity has been demonstrated by many theoreticians on types of music listening. Copland (2009, p.23) grouped the types of listening in three planes as; the sensual plane, the expressive plane and the sheerly musical plane. While Mursell groups the types of listening as objective, subjective, character/feature and comprehensive listening, Sloboda groups them as intelligent, sensual and comprehensive listening and Lehmann groups them as holistic and analytical listening. (Quoted by Reitan from Mursell, Sloboda and Lehmann, 2013, p. 57). According to Günay (2006, paragraph8), on the other hand, listening is divided into systematic and random listening. Certainly, it is not possible to talk about a type of listening that is "right" or "the right" or to state that each type of listening is independent of each other. Each type of listening is interrelated, interconnected and dependent on each other. On the other hand, it is possible to consider the listening approach as "active" and "passive" in basic and general terms.

In passive listening, the listener attaches no importance to the music he/she is listening to. In passive listening, music just forms a background to the other actions that the person is interested in, while in active listening, the case is just the opposite, as and the main focus is music. Active listening in music, in contrast to passive hearing, can be defined as an action where the listener is actively involved in the listening process; listens by focusing on music only, and experiences, in a conscious or an unconscious manner, the sensation, reception and perception processes of the elements such as the sounds, structure, melodies, lyrics and instruments.

In this research, the role and importance of music listening in music teaching, the importance and effect of the quality of the listener were studied. The research is conducted on the students studying Music Teaching in the Faculty of Education, Department of Fine Arts in order to determine their music listening approaches by asking questions to find out the kind of music they like/dislike and the criteria, factors and views affecting these likes and to find out their music listening approaches.

Method

This research is a descriptive research aiming to determine music listening approaches of music teaching students. In this respect, the survey is applied to reveal out the general structure of the research subject. The survey prepared by the researchers is 30 questions, including closed and open-ended. The study universe of the research consists of 1st, 2nd, 3rd and 4th grade students studying at Music Teaching Departments in Harran University, Karadeniz Technical University and Trakya University in 2017-2018 Academic Year. The sample group of the research (N=220), consists of 1st, 2nd, 3rd and 4th grade students studying at Music Teaching Departments in Harran University, Karadeniz Technical University and Trakya University in 2017-2018 Academic Year and participating in the survey.

Results

The research conducted on Music Teaching students revealed out the following results: 40.9% of them liked listening to pop music, 25.5% of them did not like listening to rap music, they mainly liked a genre of music as they "enjoyed" it (20.5%), 25% of them did not respond to this question, they disliked a genre of music as they 'didn't enjoy' it (26.4%), 67.7% of them

opted for a genre of music based on their 'personal interest and curiosity', the effect of the educational process at school was 2.3%, 56.8% of them liked a music based on the performer, 50.9% of them 'always' spared a special time for listening to music, 50% concentrated on music only while listening, 33.2% of them 'often' planned, in advance, the music they would listen to, '32.7' of them 'often' and 'rarely' chose, in advance, which performance they would listen to, 45.5% of them 'rarely' searched the composer they listened to, 41.4% of them 'often' listened to different performances of musical pieces, 40% of them 'always' compared different performances, 39.1% of them 'often' thought about the differences among the performances, 35% of them 'rarely' attached importance to and tried to define the structural elements of the music they listened to, 39.1% of them 'rarely' tried to learn about the period/composer of the music they listened to, 38.2% of them 'often' attached importance and tried to define the musical elements of the music they listened to, 42.7% of them wrote the name of one composer for the genre of music they often listened to whereas 12.7% of them wrote the names of three composers, 42.7% of them did not write any names, 26.8% of them wrote the name of one performer for the genre of music they often listened to whereas 19.5% of them wrote the names of three performers, 36.8% of them did not write any names, 29.5% of them wrote the name of one composer in the genre of music they were studying the instrument of, 9.5% of them wrote the names of three composers, 47.7% of them did not write any names, 22.7% of them wrote the name of one performer in the genre of music they were studying the instrument of, 10% of them wrote the names of three performers, 43.2% of them did not write any names, 9.1% of them wrote the name of one performer in classical music, 2.3% of them wrote the names of three performers whereas 86.4% of them did not write any names.

Discussion and Conclusion

The students spared a special for the music they listened to, they listened to music from different performers and compared these performances, which all indicate that they are close to the active listening approach. However; considering the data obtained from the open-ended questions in the survey, it can be thought that the students were insufficient in evaluating and expressing their opinions about their likes, and they also had insufficient knowledge about the names of composers and performers in the genres of music they often listened to, the genre of music they studied the instruments of and in classical music. Most of the students used short and general expressions such as 'I enjoy it' or 'I don't enjoy it' when answering the question about their likes, instead of opting for a critical and comprehensive evaluation, which is worth noting. It is also interesting that the students had rather low rates of listening in Classical western music, Turkish Folk Music and Turkish Classical Music, which they were studying. In a study conducted with conservatory students (Ercan and Barış, 2016), it was found that the Classical Western music was the genre the students listened the most. It is worth noting that, while the Classical Western music is the genre the Conservatory students listened the most, this genre was preferred by the Music Teaching students as the third or fourth option. In addition to the undeniable influence of the popular culture, this result can also be arising from the fact that Music Teaching departments of Faculties of Education are primarily theory and practice-based and listening is attached less importance in the curriculum.

GİRİŞ

Müziksiz insan, müziksiz toplum olmaz. İnsanoğlunun kendini ifade etmek amacıyla geliştirdiği en etkili yollardan biri olan müzik sanatı, şu temel etkenlerle hayata geçer: Besteci, eser, seslendirici ve dinleyici. Eserleriyle insanlara mesajlar veren bestecinin duygu, düşünce, izlenim ve tasarımlarını, seslendiriciler dile getirir ve eserin içerdiği mesajları dinleyicilere iletir. Bu zincirin son halkası olan *dinleyici*, müzikal iletişimin değerli bir parçasıdır. Dinleyici olmasa besteci kimin için eser ortaya koyacak, seslendiriciler kimin için müzik yapacaktır?(Birkan, Say sunuş yazısı, 2000, s.11)

Bu sorunun, cevap ya da cevapları tartışılabilir olmakla beraber, önemli görünen tarafı dikkatin besteci ve icracı/seslendirici üzerinden alınarak dinleyiciye yönlendirilmesidir. Dikkat çoğunlukla besteci ve icracı/seslendiricidedir, çünkü bu alanlar metodolojisi, sınırları, kriterleri (genel anlamda) belli olan alanlardır. Ancak dinleyicilik farklıdır, daha göz ardı edilerek *kendiliğine* bırakılmıştır. Bu konuda Günay (2006) görüşlerini

“bestecilik ve seslendiricilik, özellikle zamanımızda meslek olarak düşünülebilir. Bu iki modelde insanlar işlerini amatörce yapsalar bile, asıl kazanç sağlayarak hayatlarını kazanmakta oldukları işleri müzik alanı içinde veya dışında olsa da, besteciliklerini ve seslendiriciliklerini profesyonelce yapmak zorundadırlar. Çünkü müzikte beste olsun seslendirici olsun profesyonelce başka amatörce başka olamaz” (parag.2)

şeklinde ifade etmiştir. Günay (2006) dinleyiciler için ise; bu grubun diğerlerinden farklı özelliklerde olduğunu görüyoruz. Eğitimleri sistematik değil rastgeledir, özel olarak dinleyici yetiştiren okullar yoktur ve dinleyicilik meslek değildir. Dahası, toplumda bestecilerin eserleri ve onları yeniden var eden seslendiriciler ve dinleyicilerle kılı kırk yaran eleştirilerle incelenirken dinleyicilere kimse dokunmamaktadır” (parag.3) şeklindeki ifadesiyle dikkati dinleyici niteliğine çekmiştir.

Amerikalı piyanist, şef, öğretmen, eleştirmen Aaron Copland “What the listen for in music” isimli kitabında dinleyicinin ve niteliğinin önemine vurgu yapmış ve şöyle belirtmiştir;

Bir müzik parçasının kaderi, temelde besteci ve sanatçının elinde iken, dinleyicinin tavır /yaklaşım ve kabiliyetine de bağlıdır. Bu, besteyi ve sanatçıyı nihayetinde kabul ya da ret ettiği belirten dinleyici hissidir. Müzisyenler; aynı müziğin aynı sanatçılarla çeşitli dinleyici kitleleri tarafından çok çeşitli farklılıklarla algılanabileceğini deneyimlerinden çok iyi bilirler. Bir başka deyişle, algılanan müzik kalitesi açıkça dinleyici kalitesinin merhametine bağlıdır. (Copland, 2009, s.16)

Say (2008,s.19) müzik eserini bestecinin insanlığa sunduğu bir bildiri olarak ifade etmiş ve söz konusu bildirin dinleyiciye iletilmesi için seslendiriciye (yorumcuya) görevler düştüğünü belirtmiştir. Besteci, eser, yorumcu/seslendirici ve dinleyicinin içinde bulunduğu bu iletişim şekline de “müzikal iletişim” tanımını getirmiştir. “Müzikal iletişim şu temel öğelerden oluşur: Besteci, eser, seslendirici, dinleyici. Besteciden esere, yorumcudan dinleyiciye uzanan iletişim süreci, birbirini tamamlayan öğelerden oluşan müzikal bir bağlantıdır. Bu öğelerden birinin eksik olması durumunda iletişimin kopacağı açıktır” (Say, 2008, S.19).

Bu noktada akıllara şu sorular gelmektedir; yorumcular/seslendiriciler, besteciler tarafından üretilen “biricik” eserleri icra ederken, eserleri dinleyicinin beğenisine/eleştirisine sunarken bu konuda sonsuz hak tanınan dinleyicinin, niteliğinin ve dinleme yaklaşımının önemi nedir?

Dinlemek [TDK](#) sözlükte ‘işitmek için kulak vermek’ olarak tanımlanmış ve ‘işitmek, ses almak’ olarak tanımlanan ‘duymak’ fiilinden ayrılmıştır. “Dinleme, belli bir amaç doğrultusunda yapılan, *öğrenilmesi gereken bir beceri* olarak karşımıza çıkar. Dinleme bir yönüyle kişinin tercihiyle ilgili olarak, seçerek ve isteyerek algıladığı sesler bütünü olduğundan, bunda seçicilik söz konusudur.” (Aktaş ve Gündüz 2004, s.247). Hoffer (1974, s.6) müzikte işitme ve dinleme eylemlerini ele almış ve iki tanım arasındaki farkı “eğitilmiş bir müzisyen “dinlemek” sözcüğünü kullandığında, sadece işitme duyusunu değil sesin farkında olmayı kasteder. Yoğun konsantrasyon içeren bir aktiviteyi ifade eder” şeklinde belirtirken Mamlok (2016) işitme ve dinleme arasındaki temel ayrımı zihnin aktif ve pasif olma durumu üzerinden ele almış ve duymayı, sesleri algılamının pasif bir eylemi olarak, dinlemeyi ise dinlenen şeyin farklı katmanlarına ve unsurlarına aktif dikkat verildiği bir eylem olarak ifade etmiştir (s.1).

Dinlemenin ilk adımı, duyumla ve işitme becerisiyle başlamaktadır. Ancak bu noktada duyum ve dinlemenin arasındaki en temel fark olan anlama durumunun oluşması amacıyla farklı

zihinsel ve düşünsel eylemlerle dinlenen şey'in dinleyici tarafından aktif olarak dinlenmesi, algılanması, çözümlenmesi, değerlendirilmesi ve bunlar için öncelikle konsantrasyon, ilgi, dikkat, ve çaba gerekmektedir. Bu sayede dinlenen müzik, hedefine yani alıcıya/dinleyiciye ulaşabilecektir.

Bir iletişim aracı olarak dinleme türleri çok çeşitlidir. Benzer çeşitlilik müzik dinleme türleri üzerinde de birçok teorisyen tarafından ortaya konulmuştur. Copland (2009, s.23) dinleme türlerini duygusal düzlem, anlatımcı/dışavurumcu düzlem, müzikal düzlem olarak gruplandırmıştır. Mursell'in nesnel, öznel, karakter/öz yapı ve birleşimsel dinleme olarak gruplandığı dinleme türlerini Sloboda'nın akıllı, duygusal, birleşimsel Lehmann'ın Holistik, analitik dinleme şeklinde gruplandığı görülmektedir. (Mursell, Sloboda ve Lehmann'dan aktaran Reitan, 2013, s.57). Günay'a göre ise (2006, parag.8) müzik dinleme sistematik, rasgele dinleme olarak gruplandırılmıştır.

Dinleme yaklaşımlarına ilişkin bir araştırma yapan Reitan (2013), müzisyenlerin aktif olarak müzik dinlerken nasıl tepki verdiklerini ve dinleme yaklaşımlarının tespitini sekiz profesyonel orkestra müzisyeni ile görüşme yaparak gerçekleştirmiştir. Görüşmede müzisyenlere daha önce duymadıkları tahmin edilen bir eser dinletilmiş ve üzerine mülakat yapılmıştır. Kendilerini dinleyici olarak duygusal mı? analitik mi? olarak tanımladıkları sorulduğunda katılımcıların 3'ü duygusal, 5'i analitik dinleyici olarak tanımlamıştır. Ancak orkestra ve performans değerlendirmesinde müzisyenlerin kendi enstrümanlarına yoğunlaştıkları ve eleştirel dinlemenin ön planda olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonucuna göre dinlemenin çok katmanlı olduğu, müzisyenlerin müziğin birçok yönünü aynı anda algıladığı ve dinlediği görülmüştür.

Elbette "doğru" ya da "tek doğru" denilebilecek bir dinleme türünden ve her bir dinleme türünün birbirinden bağımsız olmasından bahsetmek mümkün değildir. Dinleme türlerinin her biri birbiriyle ilişkili, birbirine bağlı ve bağımlıdır. Ancak dinleme yaklaşımını temelde ve genel anlamda "aktif" ve "pasif" olarak ele almak mümkündür.

Pasif dinlemede kişi için dinlenen müziğin önceliği yoktur. Müzik, pasif dinlemede kişinin ilgilendiği diğer eylemlerin yanında fon oluşturmakta iken aktif dinlemede durum tam tersi olup, asıl olan müziktir.

Müzikte aktif dinleme pasif bir duyma eyleminin aksine dinleyicinin dinleme sürecinin içinde aktif olarak yer aldığı, dikkatini sadece müziğe yoğunlaştırarak dinlediği, sesleri, yapıyı, dokuyu, armonileri, sözleri, enstrümanları vb. öğeleri algılama, anlama, alımlama süreçlerinin bilinçli/bilinçsiz olarak yaşandığı bir eylem olarak tanımlanabilir.

Müziği aktif yaklaşımla dinlemeyi Mamlok (2016, s.1) sesleri, müzik yapılarını, armonileri ve sesler arasındaki ilişkileri ayırt ederek, karmaşık fikirleri düşünmeye benzetmiş, Martinez (2015) ise müzik dinleme yaklaşımının önemini ve dinleme eylemine olan etkisi ile ilgili görüşlerini "müzikte aktif dinleme yaklaşımı müzik dinlemeyi, müzikte belirli bir unsuru veya konsepti tekrar tekrar dinleyerek ve odaklayarak değiştirecektir"(s.14) şeklinde ifade etmiştir. Martinez (2015) aktif dinleme becerisinin gelişmesi gerekliliğini ise "müzik dinlemenin sadece eğlence amaçlı değil, daha önemlisi, müzik kavramlarının incelenmesi ve eleştirel analizi için gereklidir ve bu hedefe ulaşmak için aktif dinleme becerisini geliştirmek çok önemlidir" (s.14) vurgusuyla çok yönlü olarak ele almıştır.

Aktif dinlemede en önemli ölçüt dikkatin dinlenen müziğe yöneltmesi, dinleyicinin (alıcının) zihninin başka bir meşguliyet içinde olmamasıdır. Bu nedenle dinlemeye, öğrenmeye vs. hazır ve açık olmak ön koşul olarak varsayılabılır. Hindemith (2014) bu hazır olma halinin gerekliliğini

Müzik hangi tınısal ve yapısal niteliklerle donanmış olursa olsun, alımlayıcı bir zihninle karşılaşmadıkça anlamsız gürültü olarak kalır. Ancak yalnızca duyulmuş olması yetmez: Duyulan o sesler salt akustik algı düzeyinden kurtulup gerçek birer müziksel deneyime dönüşecekse eğer, bunu başaracak olan alımlayıcı zihin de belli bir şekilde etkin olmalıdır (s.25) şeklinde ifade etmiştir.

Zihnin etkin olması alıcının zihninin sanat ürününe karşı açık, yargısız ve aktif/çalışır olması olarak düşünülebilir. Erinç (2011, s.121) sanatta *alıcı* kavramını bir sanat ürünü ile teke

tek ilişki kuran kimse olarak tanımlamıştır. *Alımlamayı* Özkan ve Manav (2011) algıyla bütünleşen bir düşünsel etkinlik olarak tanımlamış ve bu süreci üç aşamada ele almışlardır.

İlk aşamada duyularımızla yapıtın en genel özelliklerini algılarız. (...) müzik parçasıysa sessel oluşumlar bize kendini duyurur. Bu aşama algılama aşamasıdır. Bir sonraki aşamada yapıtın niteliklerini kavramaya yönelir (...) Bu aşamada düşünsel süreçler devreye girer. Zaman zaman daha önceki deneyimlerimizin de yardımıyla yapıtı oluşturan birimleri anlamlandırmaya, onların kendine özgü özelliklerini kavramaya çalışırız (...). Bu ikinci aşamada alımlama aşamasıdır. Bu aşamadan sonra izleyici ya da sanatçı, yapıtı oluşturan öğelerden, yapıtta alımladığı nitelik ya da kavramlardan yola çıkarak yeni fikirler üretebilir. Yapıt üzerinden oluşturulan yeni fikirlerle, büyük ölçüde yapıta yönelen kişinin kendi ürünü olan bu yeni düşünsel-duygusal bütünlüklerle üçüncü ve son aşamaya, yorumlama aşamasına geçmiştir. Alıcı yani dinleyici tarafından bu aşamaların gerçekleşmesi sayesinde dinlenen müzik fon olmaktan çıkar, alıcı ve eser arasında gerçek bir iletişim oluşur ve dinleyicinin estetik algısının gelişmesiyle eser hakkında fikir üretme ve değerlendirme becerisi artar (s.20).

“Müzik tam zamanında gözlemlenebilen ya da sabit kalan bir örneğin parçası olmaktan çok aktif ve hareketi görünmeyen bir nesnedir/şeydir. O an’ı yakalamak için dinleme, müzik eğitiminde gelişimi çok önemli bir beceridir” (Martinez, 2015, s 14). Dinleme becerisi gelişiminin müzik eğitiminin her alanın ayrılmaz bir parçası olması gerekliliği düşüncesi ile birlikte bu beceri gelişimi öğrencilerin dinleme yaklaşımlarını buna bağlı olarak dinleme tercihlerini, alışkanlıklarını, beğenilerini, kültürel birikimlerini, müzik form ve tarih bilgilerini, çalgılarında ki gelişim ve yenilikleri, entelektüel birikim ve gelişimlerini olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Bu nedenle dinleme, iletişimin her alanında olduğu gibi eğitimde ve müzik eğitiminde de son derece önemlidir.

Martinez (2015) tarafından yapılan araştırma aktif dinlemenin önemini ve etkisini ispatlar niteliktedir. Araştırma 2010-2011 öğretim yılında üniversite bünyesinde 7., 8. ve 9. sınıf öğrencileriyle uygulanmıştır. Müzikal öğelerin öğretiminin hedeflendiği sürecin başında birkaç ay araştırmacı dersleri geleneksel yöntemlerle uygularken kalan süreçte aktif dinleme yöntemi uygulamıştır. Uygulama sürecinde öğrenciler gözlemlenmiş ve uygulama sonunda rasgele seçilen öğrencilerden yöntemin etkisine yönelik görüşleri alınmıştır. Araştırmacının gözlemlerine göre aktif dinleme yöntemi kullanılmaya başlandıktan sonra öğrencilerin ders içerisinde ki dikkat ve ilgilerinin arttığı, davranışlarının olumlu yönde geliştiği ve değiştiği, dinleme/izleme örnekleri ile anlatılan ilgili müzikal öğeleri daha iyi anladıkları, bilgilerinin pekiştiği tespit edilmiştir. Öğrenciler ise çoğunluk olarak dinleme örnekleri olmadan uygulanan derste, müzikal dile de hakim olmadıkları için kendilerini pasif gördüklerini, dikkatlerini derse yöneltmediklerini; dinleme örneklerinden sonra daha katılımcı ve dikkatli olduklarını, kavramları daha kolay öğrendiklerini, tekrarlı dinlemelerin melodi ve aralık bilgilerini anlamalarına yardım ettiğini, daha hassas dinleyici olduklarını, iç duyularının geliştiğini, diğer sanatlar ve müzik arasındaki yakın ilişkiyi öğrenmelerine etkisi olduğunu belirtmiştir.

Yapılan diğer araştırmalar incelendiğinde öğrencilerin müzik dinleme alışkanlıkları, beğeni ve tercihleri üzerine yapılan çalışmalarla birlikte (Özen, C. 2016; Ercan, H. & Barış, A. D. 2016; Yazıcı, T. & İrven, D. 2015; Tekin Gürgen, E. 2015; Şen, Ü, S. 2014; Yağışan, N. 2013; Hatay, L. 2011; Kayhan, K. 2011; Uslu, B. & Vural, F. G. 2011; Oter, K. 2011; Erdal, B. 2009; Ulutürk, N. 2008; Aydoğan, Y. & Gürsoy, F. 2007; Karşıcı, G. 2007; Biricik, D. E. 2007, Droe, K. 2006; vs.), müzikte dinlemenin önemi, çeşitli değişkenlere etkisine ilişkin araştırmaların da (Özdemir, E. & Coşkun, S. 2018; Martinez, J. L. 2015; Reitan, I. E. 2013; Tekeli, B. 2013; Gün Duru, E. & Köse, S. 2011; Günay, E. 2006; Kalender, N. 2001 Madsen, C. K., & Geringer, J. M. 2001; vs.) yapıldığı görülmektedir.

Birey olmak, yaşamla birlikte diğer disiplinlerde olduğu gibi, müzik alanında belli bir eğitime, kültürlenmeye bağlıdır. Okul ve aile ortamı ile birlikte bireyin, müzik ile ilgili gerek dinleyici, gerekse bir müziksever olarak, müzik yapma (çalı çalan, söyleyen) düşünceleri olgunlaşarak gelişir, gelişmelidir. Ancak; programlarda bile öngörülmesine karşın, bu eğitimin düşünülen düzeyde ve yoğunlukta gerçekleştiğini söylemek biraz zordur. Dolayısı ile müzik dinleme, anlama ve algılamaya yönelik eksikliklerin, eğitim eksikliğinden kaynaklanan durumlar sonucu olduğu söylenebilir (Kalender, 2001, s. 156).

Dinlemenin müzik eğitiminde ki yeri ve öneminin aksine [Yüksek Öğretim Kurumu Müzik Öğretmenliği Lisans Programı](#) ders başlık ve içeriklerinde öğrencilerin müzik dinleme ve beğeni algılarına yönelik etkinliklere yeterince yer verilmediği görülmüştür. Aynı zamanda Tekeli (2013) tarafından yapılan araştırmada müzik öğretmenliği öğrencilerine uygulanan anket ile “alan derslerinde müzik dinleme boyutuna ne kadar zaman ayrıldığı” araştırılmış %32 oranla “bazen” yanıtı ve “bireysel çalgı dersinde dinlemeye yönelik çalışmalar”ın sıklığı sorulmuş ve %43,2’lik oranla “nadiren” yanıtı alınmıştır. Bu doğrultuda Müzik öğretmenliği ders içerik ve uygulamalarında dinleme yaklaşımını geliştirmeye yönelik bir uygulamanın yapılmadığı ve bu alandaki gelişimin *kendiliğine* bırakıldığı söylenebilir.

Yapılan bu çalışma ise, söz konusu çalışmalardan farklı olarak öğrencilerin dinleme yaklaşımlarını anlamaya yöneliktir. Bu doğrultuda müzikte aktif dinlemenin gereği ve önemi göz önünde bulundurularak öğrencilerin müzik türlerine yönelik beğenme/beğenmeme durumlarının ve beğenme/beğenmeme durumlarını ne şekilde ifade ettiklerinin ve dinleme yaklaşımlarının ortaya konması araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinin müzik dinleme yaklaşımları tespit edilerek; müzik eğitiminin etkililiğinin ve verimliliğinin artırılmasına katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır:

Alt Problemler

Müzik Öğretmenliği Öğrencilerinin;

1. Müzik türlerini beğenme/beğenmeme durumları nedir?
2. Müzik türlerini beğenme/beğenmeme durumuna ilişkin ölçüt, etken ve görüşleri nelerdir?
3. Müzik dinleme yaklaşımları ne yöndedir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Yapılan bu araştırma, müzik öğretmenliği öğrencilerinin müzik dinleme yaklaşımlarını tespit etmeye yönelik betimsel yaklaşıma dayalı nicel bir araştırmadır. Araştırmada tarama modeli uygulanmıştır. “Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez” (Karasar, 2006, s.77). Araştırmada, öğrencilerin, araştırmacılar tarafından hazırlanan demografik bilgileri de içeren, müzik beğeni ve dinleme yaklaşımları ile ilgili anket sorularını yanıtlamaları ve açıklamaları beklenmiştir.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma evrenini Harran Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi ve Trakya Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dallarının da öğrenim gören I. II. III. ve IV. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma evrenden uygun örneklem seçimi ile gerçekleştirilmiştir. “Sosyal bilimlerde en yaygın kullanılan örnekleme türlerinden biri uygun örneklemedir. Uygun örneklemede, araştırmacılar katılımcıları ulaşması kolay, araştırma için uygun ve gönüllü bireylerden seçmektedir (Gravetter ve Forzano, 2012, akt. Başaran Koç, Y. 2017, s.489)” Bu doğrultuda araştırmanın örneklemini (N=220), 2017-2018 eğitim öğretim yılında, Harran Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi ve Trakya Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dallarının da öğrenim gören ve anket uygulamasına katılan I. II. III. ve IV. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Örnekleme Ait Demografik Özellikler

Araştırmada yer alan öğrencilerin demografik özelliklerine göre dağılımları ilk yedi tablo ile açıklanmıştır.

Tablo 1. Öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kadın	133	60.5
Erkek	87	39.5
Toplam	220	100

Örnekleme grubunu oluşturan öğrencilerin “cinsiyete” göre dağılımı Tablo.1’de verilmiştir. Bu verilere göre; araştırmada yer alan öğrencilerin 133’ü (%60.5) kadın, 87’si (%39.5) erkektir.

Tablo 2. Öğrencilerin yaşlarına göre dağılımı

Yaş	f	%
23 ve altı	194	88.2
24-26	18	8.2
27-29	6	2.7
30 ve üzeri	2	0,9
Toplam	220	100

Örnekleme grubunu oluşturan öğrencilerin “yaş dağılımı” Tablo.2’de verilmiştir. Bu verilere göre; 23 ve altı 194 (%88.2), 24-26 yaş arası 18 (%8.2), 27-29 yaş arası 6 (%2.7) ve 30 ve üzeri yaşta 2 (%0.9) öğrenci olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Öğrencilerin sınıflarına göre dağılımı

Sınıf	f	%
I	55	25.0
II	76	34.5
III	61	27.7
IV	28	12.7
Toplam	220	100

Örnekleme grubunu oluşturan öğrencilerin “sınıflarına” göre dağılımları Tablo.3’de verilmiştir. Bu verilere göre; I. Sınıfta 55 (%25), II. Sınıfta 76 (%34.5), III. Sınıfta 61 (%27.7) ve IV. Sınıfta 28 (%12.7) öğrenci olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre dağılımları

Mezun Olunan Lise	f	%
GSL	149	67.7
Anadolu Lisesi	39	17.7
Diğer	26	11.8
Meslek Lisesi	5	2.3
Konservatuvar	1	0.5
Toplam	220	100

Örnekleme grubunu oluşturan öğrencilerin “mezun oldukları lise türüne” göre dağılımları Tablo.4’te verilmiştir. Bu verilere göre; araştırmada yer alan öğrencilerin 149’unun (%67.7) Güzel Sanatlar Lisesinden, 39 öğrencinin (%17.7) Anadolu Lisesinden, 26 öğrencinin (%11.8) Diğer liselerden, 5 öğrencinin (%11.8) Meslek Lisesinden ve 1 öğrencinin (%0.5) Konservatuvardan mezun olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Öğrencilerin ana çalgılarına göre dağılımı

Ana Çalgı	f	%
Keman	72	32.7
Klasik Gitar	47	21.4
Flüt	25	11.4
Viyola	22	10.0
Çello	15	6.8
Bağlama	15	6.8
Kanun	7	3.2
Ud	6	2.7
Şan	5	2.3
Piyano	3	1.4
Klarnet	3	1.4
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “ana çalgılarına” göre dağılımları Tablo.5’te verilmiştir. Buna göre; araştırmada yer alan öğrencilerin 72’si (%32.7) Keman, 47’si (%21.4) Klasik Gitar, 25’i (%11.4) Flüt, 22’si (%10) Viyola, 15’i (%6.8) Bağlama, 15’i (%6.8) Çello, 7’si (%3.2) Kanun, 6’sı (%2.7) Ud, 5’i (%2.3) Şan, 3’ü (%1.4) Piyano ve 3’ü (%1.4) Klarnet öğrencisidir.

Tablo 6. Öğrencilerin kaç yıldır çalgı eğitimi aldıklarına dair bulgular

Eğitim yılı	f	%
1 - 3 yıl	68	30.9
4 - 6 yıl	63	28.6
7 - 9 yıl	73	33.2
10 yıl ve üzeri	16	7.4
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “kaç yıldır çalgı eğitimi” aldıklarına dair bulgular Tablo.6’da verilmiştir. Bu bulgulara göre; araştırmada yer alan öğrencilerin 68’inin (%30.9) 1 - 3 yıl, 63’ünün (%28.6) 4 - 6 yıl, 73’ü (33.2) 7 - 9 yıl, 16’sı (%7.4) 10 yıl ve üzeri süredir çalgı eğitimi aldığı görülmektedir.

Tablo 7. Lisansüstü eğitim almayı düşünüyor musunuz? Sorusuna yönelik bulgular

Lisansüstü Eğitim	f	%
Evet	139	63.2
Hayır	81	36.8
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “lisansüstü eğitim” almaya dair düşüncelerine yönelik veriler Tablo.7’de verilmiştir. Buna göre; araştırmada yer alan öğrencilerin 139’u in(%63,2) Evet, 81’i (%36.8) Hayır cevabı vermiştir.

Veri Toplama Aracı

Nicel araştırma içerisinde yer alan survey yönteminde sıklıkla yararlanılan veri toplama aracı ankettir (Ekiz, 2003, s.105). Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen “Müzik Öğretmenliği Öğrencilerinin Müzik Beğenileri ve Dinleme Yaklaşımları Anketi” ile toplanmıştır. Anketin geliştirilme sürecinde öncelikle kaynak araştırması yapılmıştır. 34 soruluk anket hazırlandıktan sonra müzik eğitimi alanından iki ve eğitim bilimleri alanından bir olmak üzere toplam üç uzman görüşü alınarak 34 soruluk anket 30 soruya düşürülmüş ve kapsam geçerliği sağlanmıştır.

Araştırmacılar tarafından hazırlanan anket, kapalı ve açık uçlu olmak üzere toplam 30 sorudan oluşmaktadır. Açık uçlu soruların sorulmasındaki amaç, araştırmacının, deneklerin görüşleri, tutumları ve kendileri hakkındaki algı ve yorumları konusunda daha derinliğine bilgi edinme olanağı bulması içindir (Arseven, 2001, s.126). Açık uçlu sorular, yapılandırılmış ya da

özelleştirilmiş seçeneklerden ziyade, katılımcıların ilgili çalışma alanında düşünce, duygu, inanç, eğilim vb. ortaya çıkarmayı amaçlayan, boş bırakılan yerleri doldurmayı gerektiren sorulardan oluşmaktadır. Katılımcılar açısından esneklik söz konusu olduğundan nitel araştırma metodolojisi içerisindeki metotlara benzemektedir. Tamamen başlı başına açık-uçlu soruları oluşturan anket düzenlenebileceği gibi, kapalı-uçlu sorulardan oluşan anketin sonunda da araştırmanın doğasına göre açık-uçlu soru ya da sorular da oluşturulabilir (Ekiz, 2003, s.110).

“Çoklu ölçekler kapsamında yer alan Likert ölçeği daha çok kişilerin tutumlarını ve eğilimlerini ölçme amaçlı kullanılmaktadır. Likert ölçeğinde deneğe çeşitli ifadeler ve yargılar yöneltilir. Denekten, bu yargılara ve ifadelere katılıp katılmama derecesini belirtmesi istenir. Bu ölçek ile aralık seviyesinde bir ölçümün yapıldığı gözlenmektedir” (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroglu ve Yıldırım, 2010, s.115-116). Likert tipi on soru iç tutarlılık testi olan Cronbach Alfa testi ile analiz edilmiş ve güvenilirlik katsayısı $\alpha = .799$ olarak bulunmuştur. Bu sonuç, anketin güvenilir bir veri toplama aracı olarak kullanılabilceğini göstermektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan “Müzik Öğretmenliği Öğrencilerinin Müzik Beğenileri ve Dinleme Yaklaşımları Anketi” araştırmanın amacının belirtildiği bir yönerge ile Harran Üniversitesi, Trakya Üniversitesi ve Karadeniz Teknik Üniversitesi müzik öğretmenliği ana bilim dalı I., II., III. ve IV. sınıf öğrencilerine uygulanmak üzere kurum yöneticilerinden gerekli izinler alınarak ilgili öğretim elemanlarına gönderilmiştir. Anketin uygulanması, ilgili öğretim elemanlarının uygun olduğu zaman diliminde gerçekleştirilmiştir. Anketin cevaplanma süresi ortalama 15 dakika sürmüştür.

Araştırmadan elde edilen nicel verilerin analizinde, frekans ve yüzde değerleri incelenmiş, açık uçlu sorulara verilen yanıtlardan elde edilen nitel veriler üzerinde ise içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.242).

Açık uçlu sorulardan elde edilen veriler öncelikle bilgisayar ortamına aktarılmış ve her soru için verilen cevaplardan oluşan metinler oluşturulmuştur. Bu metinler araştırmacı tarafından okunarak incelenmiş ve kodlarla ilgili ön çalışma yapılmıştır. Verilerin ham halinden oluşan metin ve birinci araştırmacı tarafından yapılan kodlama ile ilgili ön çalışma, ikinci araştırmacı tarafından incelenmiştir. Araştırmacılar belirlenen kodlar üzerine görüş alışverişinde bulunmuş ve ortak görüşe varmıştır. Bu doğrultuda belirlenen kodlara göre açık uçlu sorulardan elde edilen veriler düzenlenmiş ve frekans analizi yapılmıştır.

Elde edilen tüm veriler SPSS 21 programı ile çözümlenmiş ve elde edilen bulgular alt problemlere göre tablolar biçiminde yorumlanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucu ulaşılan bulgulara ve bu yönde yapılan yorumlara yer verilmiştir.

1.Alt Probleme İlişkin Bulgular

Müzik öğretmenliği öğrencilerinin müzik beğenme/beğenmeme durumları nedir? alt problemine ilişkin bulgular Tablo 8 ve Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin en beğendikleri müzik türüne yönelik bulgular

Dinledikleri Müzik Türü	f	%
Pop Müzik	90	40.9
Türk Halk Müziği	38	17.3
Klasik Müzik	28	12.7
Caz Müzik	20	9.1
Arabesk Müzik	13	5.9
Rock Müzik	12	5.5
Türk Sanat Müziği	10	4.5
Diğer (Elektronik müzik, R&B, Özgün Müzik)	7	3.2
Rap Müzik	2	0.9
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “en beğendikleri müzik türünü” tespit etmeye yönelik bulgular Tablo.8’de verilmiştir. Bu bulgulara göre; araştırmada yer alan öğrencilerin en çok Pop Müziği beğendikleri (%40.9) görülmektedir. Bu beğeniye yüksek bir farkla Türk Halk Müziği (%17.3), ve Klasik Müzik (%12.7) takip etmektedir. Öğrenciler tarafından en az beğenilen müzik türü ise Rap müziktir (0.9).

Tablo 9. Öğrencilerin beğenmedikleri müzik türüne yönelik bulgular

Beğenmedikleri Müzik Türü	f	%
Yanıtız	63	28.6
Rap Müzik	56	25.5
Arabesk Müzik	39	17.7
Rock Müzik	22	10.0
Türk Sanat Müziği	8	3.6
Dinlemediğim Tür Yok	8	3.6
Pop Müzik	7	3.2
Caz Müzik	7	3.2
Klasik Müzik	7	3.2
Türk Halk Müziği	3	1.4
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “beğenmedikleri müzik türünü” tespit etmeye yönelik bulgular Tablo.9’da verilmiştir. Bu bulgulara göre; araştırmada yer alan öğrencilerin %25.5’lik oranla “Rap Müzik”, %17.7’lik oranla “Arabesk Müzik” ve %10’luk oranla “Rock Müzik” beğenmedikleri görülmektedir. Öğrencilerin %3,6’sı beğenmedikleri müzik türünün olmadığını ifade etmiş, %28.6’sı ise soruyu cevaplamayarak yanıtız bırakmıştır.

2. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Müzik öğretmenliği öğrencilerinin müzik beğenme/beğenmeme durumuna ilişkin ölçüt, etken ve görüşleri nelerdir? alt problemine ilişkin bulgular Tablo 10, Tablo 11 ve Tablo 12’de verilmiştir

Tablo 10. Öğrencilerin en çok beğendikleri müzik türünü beğenme sebeplerine yönelik bulgular

Beğenme sebebi	f	%
Yanıtsız	55	25.0
Hoşa Gitme	45	20.5
Sözler	37	16.8
Müzikal Öğeler	35	15.8
Dinlendirici olması	19	8.6
Enstrüman Kullanımı	17	7.7
Kültürel Sebepler	8	3.6
Sosyal Çevre	4	1.8
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin en beğendikleri müzik türünü beğenme sebeplerini tespit etmeye yönelik bulgular Tablo. 10'da verilmiştir. Bu bulgulara göre; öğrencilerin en beğendikleri müzikleri 'hoşuna gittiği için' beğendiği (%20.5) (soruda kullanılan beğenme ve yanıtlarda ulaşılan hoşna gitme anlam olarak aynı olsa da açık uçlu soruya verilen yanıtlara herhangi bir yorum ve müdahale yapılmaması adına aynen kullanılmıştır), ardından 'sözleri duygularına hitap ettiği için' beğendiği (%16.8), ve 'müzikal öğelerini (ritmik, melodik, armonik yapıları) değerlendirdiği için' beğendiği (%15.8) görülmektedir. Bulgulara göre 'kültürel faktörler'(%3.6) ve 'sosyal çevrenin' (%1.8) öğrencilerin dinledikleri müzik türünü beğenme sebebi olarak görülme oranının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Bulgularda en yüksek oranla (%25.0) elde edilen sonuç ise öğrencilerin soruyu yanıtsız bırakmış olmasıdır.

Tablo 11. Öğrencilerin beğenmedikleri müzik türünü beğenmeme sebeplerine yönelik bulgular

Beğenmeme sebebi	f	%
Yanıtsız	81	36.8
Hoşa gitmeme / Duygulara hitap etmeme	58	26.4
Müzikal Yapı Zayıf	23	10.5
Olumsuz Etkiliyor	18	8.2
Abartılı olması	15	6.8
Gürültülü olması	13	5.9
Sanatsal Değil	6	2.8
Sözler	6	2.8
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin beğenmedikleri müzik türünü beğenmeme sebeplerini tespit etmeye yönelik bulgular Tablo 11'de verilmiştir. Öğrencilerin %26.4'ü "hoşuna gitmediği, duygularına hitap etmediği için", %10.5'i "müzikal yapıyı zayıf bulduğu için" ilgili müzik türünü beğenmediklerini ifade etmiştir. En yüksek oran ise %36.8'lik oranla soruyu yanıtsız bırakan öğrencilere aittir.

Tablo 12. Beğendiğiniz müzik türüne yönelmenizdeki etken sorusuna yönelik bulgular

Etken	f	%
Kişisel ilgi ve merakım	149	67.7
Ailemde dinlenen müzikler	37	16.8
Arkadaş ortamında dinlenen müzikler	12	5.5
Müzik öğretmenimin dinlettiği müzikler	11	5.0
Okulda aldığım eğitim sürecinde dinlediğim müzikler	5	2.3
Medya aracılığıyla sunulan müzikler	5	2.3
Diğer	1	0.5
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “beğendiğiniz müzik türüne yönelmeniz de ki etken” sorusuna dair verdiği cevaplara yönelik bulgular Tablo.12’de verilmiştir. Bu bulgulara göre; araştırmada yer alan öğrencilerin %67,7’si “Kişisel ilgi ve merakım”, %16,8’i “Ailemde dinlenen müzikler”, %5,5’i “Arkadaş ortamında dinlenen müzikler”, %5’i “Müzik öğretmenimin dinlettiği müzikler”, %2,3’ü “Okulda aldığım eğitim sürecinde dinlediğim müzikler”, %2,3’ü “Medya aracılığıyla sunulan müzikler” ve %0,5’i “Diğer” cevabını vermiş ancak herhangi bir açıklama belirtmemiştir.

3. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Müzik öğretmenliği öğrencilerinin müzik dinleme yaklaşımları ne yöndedir? alt problemine ilişkin bulgular Tablo 13 – 30’da verilmiştir.

Tablo 13. Bir eseri internet ortamında dinleyeceğinizde seçiminizi neye göre yaparsınız? Sorusuna yönelik bulgular

Tercih	f	%
Yorumcu	125	56.8
Kayıt kalitesi	59	26.8
İlk çıkan kayıt	19	8.6
Öneri	14	6.4
Diğer	3	1.4
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “bir eseri internet ortamında dinleyeceğinizde seçiminizi neye göre yaparsınız?” sorusuna dair verdiği cevaplara yönelik bulgular Tablo.13’de verilmiştir. Bu bulgulara göre; araştırmada yer alan öğrencilerin %56,8’i “Yorumcuya göre”, %26,8’i “Kayıt kalitesine göre” seçimlerini yaptıkları görülmektedir. Diğer seçeneğini işaretleyen öğrenciler (%1,4) herhangi bir açıklama yazmamıştır.

Tablo 14. Müzik dinlemek için özel bir zaman ayırır mısınız? Sorusuna yönelik bulgular

Özel Zaman Ayırmak	f	%
Her zaman	112	50.9
Sık sık	70	31.8
Nadiren	31	14.1
Hiçbir zaman	7	3.2
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “müzik dinlemek için özel bir zaman ayırır mısınız?” sorusuna dair verdiği cevaplara yönelik bulgular Tablo.14’te verilmiştir. Bu bulgulara göre; araştırmada yer alan öğrencilerin %50,9’u “Her zaman”, %31,8’i “Sık sık” müzik dinlemek için özel bir zaman ayırdıkları görülmektedir. %14,1’i “Nadiren” özel zaman ayırdığını belirtirken %3,2’si “Hiçbir zaman” özel bir zaman ayırmadığını ifade etmiştir.

Tablo 15. Müzik dinlerken en sık gerçekleştirdiğiniz aşağıdakilerden hangisidir? Sorusuna yönelik bulgular

Müzik Dinlerken	f	%
Sadece müziğe yoğunlaşırım	110	50.0
Yürürüm	68	30.9
Videolarını izlerim	23	10.5
Diğer	10	4.5
Ders çalışırım	9	4.1
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “müzik dinlerken en sık gerçekleştirdiğiniz hangisidir” sorusuna dair verdiği cevaplara yönelik bulgular Tablo.15’te verilmiştir. Bu bulgulara göre; araştırmada yer alan öğrencilerin %50’si “Sadece müziğe yoğunlaşarak müzik dinlediğini”, %30.9’u “Yürürken müzik dinlediğini” ifade etmiştir. Öğrencilerin %4.5’i “Diğer” cevabını vermiş ancak herhangi bir açıklama belirtmemiştir.

Tablo 16. Müzik dinlemeden önce ne dinleyeceğinizi planlar mısınız? Sorusuna yönelik bulgular

Plan Yapmak	f	%
Her zaman	56	25.5
Sık sık	73	33.2
Nadiren	66	30.0
Hiçbir zaman	25	11.4
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “müzik dinlemeden önce ne dinleyeceğinizi planlar mısınız?” sorusuna dair verdiği cevaplara yönelik bulgular Tablo.16’da verilmiştir. Bu bulgulara göre; araştırmada yer alan öğrencilerin %33,2’sinin müzik dinlemeden önce ne dinleyeceğini “Sık sık”, %30’unun ise “Nadiren” planladığı görülmektedir. “Her zaman” planlayan öğrencilerin oranı %25.5, “Hiçbir zaman” planlamayan öğrencilerin oranı %11.4’tür.

Tablo 17. Dinleyeceğiniz eserin hangi yorumunu dinleyeceğinizi önceden seçer misiniz? Sorusuna yönelik bulgular

Yorum Seçmek	f	%
Her zaman	63	28.6
Sık sık	72	32.7
Nadiren	72	32.7
Hiçbir zaman	13	5.9
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “dinleyeceğiniz eserin hangi yorumunu dinleyeceğinizi önceden seçer misiniz?” sorusuna dair verdiği cevaplara yönelik bulgular Tablo.17’de verilmiştir. Öğrenciler eşit oranda “Sık sık” (%32.7) ve “Nadiren” (%32.7) eserin hangi yorumunu dinleyeceğini planladığını belirtmiştir. “Her zaman” cevabı veren öğrencilerin oranı %28.6 iken “Hiçbir zaman” cevabı veren öğrencilerin oranı %5.9’dur.

Tablo 18. Yeni dinlediğiniz besteci hakkında araştırma yapar mısınız? Sorusuna yönelik bulgular

Besteci Hakkında Araştırma	f	%
Her zaman	44	20.0
Sık sık	50	22.7
Nadiren	100	45.5
Hiçbir zaman	26	11.8
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “yeni dinlediğiniz besteci hakkında araştırma yapar mısınız?” sorusuna dair verdiği cevaplara yönelik bulgular Tablo.18’de verilmiştir. Araştırmada yer alan öğrencilerin %45.5’i “Nadiren” araştırma yaptığını, %22.7’si “Sık sık” ve %20’si “Her zaman” araştırma yaptığını ifade etmiştir. Öğrencilerin %11.8’i ise “Hiçbir zaman” cevabını vererek yeni dinledikleri bir besteci hakkında araştırma yapmadıklarını ifade etmiştir.

Tablo 19. *Dinlediğiniz eserlerin birden fazla farklı yorumunu dinler misiniz? Sorusuna yönelik bulgular*

Farklı Yorumları Dinlemek	f	%
Her zaman	71	32.3
Sık sık	91	41.4
Nadiren	55	25.0
Hiçbir zaman	3	1.4
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “dinlediğiniz eserlerin birden fazla farklı yorumunu dinler misiniz?” sorusuna dair verdiği cevaplara yönelik bulgular Tablo.19’da verilmiştir. Bu bulgulara göre; araştırmada yer alan öğrencilerin, %41.4’ü “Sık sık” dinlerken, %32.3’ü “Her zaman” dinlediğini, %25’i “Nadiren” dinlediğini belirtmiştir. Öğrencilerin %1.4’ü ise dinlediği eseri farklı yorumculardan “Hiçbir zaman” dinlemediğini ifade etmiştir.

Tablo 20. *Dinlediğiniz farklı yorumlar arasında karşılaştırma yapar mısınız? Sorusuna yönelik bulgular*

Karşılaştırma Yapmak	f	%
Her zaman	88	40.0
Sık sık	84	38.2
Nadiren	41	18.6
Hiçbir zaman	7	3.2
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “dinlediğiniz farklı yorumlar arasında karşılaştırma yapar mısınız?” sorusuna dair verdiği cevaplara yönelik bulgular Tablo.20’de verilmiştir. Bu bulgulara göre; araştırmada yer alan öğrencilerin %40’ı “Her zaman” yorumlar arasında karşılaştırma yaparken, %38.2’si “Sık sık”,%18.6’sı ise “Nadiren” karşılaştırma yaptığını belirtmiştir. Öğrencilerin %3.2’si “Hiçbir zaman” yorumlar arası karşılaştırma yapmadığını ifade etmiştir.

Tablo 21. *Yaptığınız karşılaştırmalarda yorum farklılıkları üzerine düşünür müsünüz? Sorusuna yönelik bulgular*

Yorum Üzerine Düşünmek	f	%
Her zaman	56	25.5
Sık sık	88	39.1
Nadiren	70	31.8
Hiçbir zaman	8	3.6
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “yaptığınız karşılaştırmalarda yorum farklılıkları üzerine düşünür müsünüz?” sorusuna dair verdiği cevaplara yönelik bulgular Tablo.21’de verilmiştir. Bu bulgulara göre; araştırmada yer alan öğrencilerin %39.1’i “Sık sık” düşünürken, %31.8 “Nadiren” ve %25.5’i “Her zaman” yanıtını vermiştir. Öğrencilerin %3.6’sı ise yorum farklılıkları üzerine “Hiçbir zaman” düşünmediğini ifade etmiştir.

Tablo 22. Eser dinlerken dinlediğiniz eserin hangi döneme/besteciye ait olduğunu anlamaya çalışır mısınız? Sorusuna yönelik bulgular

Dönem / Besteciye Anlamaya Çalışmak	f	%
Her zaman	36	16.4
Sık sık	59	26.8
Nadiren	86	39.1
Hiçbir zaman	39	17.7
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “eser dinlerken dinlediğiniz eserin hangi döneme/besteciye ait olduğunu anlamaya çalışır mısınız?” sorusuna dair verdiği cevaplara yönelik bulgular Tablo.22’de verilmiştir. Araştırmada yer alan öğrencilerin %39.1’i dinledikleri müziğin besteci/dönemini tanımaya “Nadiren” çabaladığını, %26.8’i “Sık sık” ve %16.4’ü “Her zaman” çabaladığını belirtirken %17.7’si “Hiçbir zaman” çabalamadığını ifade etmiştir.

Tablo 23. Dinlediğiniz eserin biçimsel öğelerine dikkat eder, tanımlamaya çalışır mısınız? Sorusuna yönelik bulgular

Biçimsel Öğeleri Tanımlamak	f	%
Her zaman	54	24.5
Sık sık	72	32.7
Nadiren	77	35.0
Hiçbir zaman	17	7.7
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “dinlediğiniz eserin biçimsel öğelerine dikkat eder, tanımlamaya çalışır mısınız?” sorusuna dair verdiği cevaplara yönelik bulgular Tablo.23’te verilmiştir. Araştırmada yer alan öğrencilerin %35’i “Nadiren” dinledikleri eserin biçimsel öğelerine dikkat ettiğini, %32,7’si “Sık sık” ve %24.5’i “Her zaman” dikkat ettiğini, %7,7’si ise “Hiçbir zaman” öğelere dikkat etmediğini belirtmiştir.

Tablo 24. Dinlediğiniz eserin müzikal öğelerine (nüans, hız, gürlük, yorum vb.) dikkat eder, tanımlamaya çalışır mısınız? Sorusuna yönelik bulgular

Müzikal Öğeleri Tanımlamak	f	%
Her zaman	82	37.3
Sık sık	84	38.2
Nadiren	48	21.8
Hiçbir zaman	6	2.7
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin “dinlediğiniz eserin müzikal öğelerine (nüans, hız, gürlük, yorum vb.) dikkat eder, tanımlamaya çalışır mısınız?” sorusuna dair verdiği cevaplara yönelik bulgular Tablo.24’te verilmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin %38.2’si “Sık sık”, %37.3’ü “Her zaman”, %21.8’i “Nadiren” müzikal öğeleri tanımlamaya çalıştığını belirtmiş, soruya %2.7’si ise ‘Hiçbir zaman’ cevabını vermiştir.

Öğrencilere beğendikleri müzik türünde, çalgısına yönelik eğitim aldığı müzik türünde ve klasik batı müziği türünde üçer tane besteci ve yorumcu adı yazmaları istenmiştir. Araştırma öğrencilerin hangi besteci ve yorumcuyu dinlediğini tespit etmek değil, ilgili müzik türlerinde dinledikleri besteci ve yorumcu isimlerine ne derece hâkim olduklarını tespit etmek olduğu için verilerin çözümlenmesinde isimler değil, isim yazıp yazmadıkları ve kaç isim yazdıkları ele alınmıştır.

Tablo 25 *Beğendiği türde beğendiği besteci bilgisi*

Besteci Bilgisi	f	%
Bir Besteci Yazan	94	42.7
İki Besteci Yazan	64	29.1
Üç Besteci Yazan	28	12,7
Yanıtlamayan	94	42.7
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin beğendiği müzik türünde besteci bilgilerini tespit etmeye yönelik bulgular Tablo 25'te verilmiştir. Üç besteci isminin yazılmasının istendiği soruda öğrencilerin %42.7'si bir besteci ismi, %29.1'i iki besteci ismi, %12.7'si üç besteci ismi yazmış, %42.7'si isim yazmamıştır.

Tablo 26. *Beğendiği türde beğendiği yorumcu bilgisi*

Yorumcu Bilgisi	f	%
Bir Yorumcu Yazan	59	26.8
İki Yorumcu Yazan	37	16.8
Üç Yorumcu Yazan	43	19.5
Yanıtlamayan	81	36.8
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin beğendiği müzik türünde yorumcu bilgilerini tespit etmeye yönelik bulgular Tablo 26'da verilmiştir. Üç yorumcu isminin yazılmasının istendiği soruda öğrencilerin %36,8'i isim yazmamıştır. Öğrencilerin %26,8'i bir yorumcu ismi, %16,8'i iki yorumcu ismi, %19,5'i üç yorumcu ismi yazmıştır.

Tablo 27. *Çalgısına yönelik besteci bilgisi*

Besteci Bilgisi	f	%
Bir Besteci Yazan	65	29.5
İki Besteci Yazan	29	13.2
Üç Besteci Yazan	21	9.5
Yanıtlamayan	105	47.7
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin çalgılarında eğitim aldıkları müzik türünde besteci bilgilerini tespit etmeye yönelik bulgular Tablo 27'de verilmiştir. Üç besteci isminin yazılmasının istendiği soruda öğrencilerin %47.7'si besteci ismi yazmamıştır. Öğrencilerin %29.5'i bir besteci ismi, %13.2'si iki besteci ismi, 9.5'i üç besteci ismi yazmıştır.

Tablo 28. *Çalgısına yönelik yorumcu bilgisi*

Yorumcu Bilgisi	f	%
Bir Yorumcu Yazan	50	22.7
İki Yorumcu Yazan	12	5.5
Üç Yorumcu Yazan	22	10.0
Yanıtlamayan	136	61.8
Toplam	220	100

Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin çalgılarında eğitim aldıkları müzik türünde yorumcu bilgilerini tespit etmeye yönelik bulgular Tablo 28'de verilmiştir. Üç yorumcu isminin yazılmasının istendiği soruda öğrencilerin %61,8'i isim yazmamıştır. Öğrencilerin %22,7'si bir yorumcu ismi, %5.5'i iki yorumcu ismi, %10'u üç yorumcu ismi yazmıştır.

Tablo 29. *Klasik müzik besteci bilgisi*

Besteci Bilgisi	f	%
Bir Besteci Yazan	56	25.5
İki Besteci Yazan	39	17.7
Üç Besteci Yazan	30	13.6
Yanıtlamayan	95	43.2
Toplam	220	100

Örnekleme grubunu oluşturan öğrencilerin Klasik Müzik türünde besteci bilgilerini tespit etmeye yönelik bulgular Tablo 29’da verilmiştir. Üç besteci isminin yazılmasının istendiği soruda öğrencilerin %43.2’si isim yazmamıştır. İsim yazan öğrencilerin %25.5’i bir besteci ismi, %17.7’si iki besteci ismi, %13.6’sı üç besteci ismi yazmıştır.

Tablo 30. *Klasik müzik yorumcu bilgisi*

Yorumcu Bilgisi	f	%
Bir Yorumcu Yazan	20	9.1
İki Yorumcu Yazan	5	2.3
Üç Yorumcu Yazan	5	2.3
Yanıtlamayan	190	86.4
Toplam	220	100

Örnekleme grubunu oluşturan öğrencilerin Klasik Müzik türünde yorumcu bilgilerini tespit etmeye yönelik bulgular Tablo 30’da verilmiştir. Üç yorumcu isminin yazılmasının istendiği soruda öğrencilerin %86.4’ü isim yazmamıştır. İsim yazan öğrencilerin ise %9.1’i bir yorumcu ismi, %2.3’si iki yorumcu ismi, %2.3’ü üç yorumcu ismi yazdığı görülmektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmada müzik öğretmenliği öğrencilerinin %40,9’unun Pop müzik beğendiği, %25.5’i rap müziği beğenmediği tespit edilmiştir. Benzer sonuçlara farklı çalışmalarda da ulaşılmıştır (Yağışan, 2013; Ulutürk, 2008; Oter, 2011). Öğrencilerin eğitimini aldıkları Klasik batı müziğini (%12.7), Türk Halk Müziği (%17.3) ve Türk Sanat Müziği (%4.5) dinleme oranlarının düşük olması dikkat çekicidir. Konservatuvar öğrencileri ile yapılan bir çalışmada (Ercan ve Barış, 2016) öğrencilerin en sık dinledikleri müzik türünün Klasik batı müziği olduğu tespit edilmiştir. Konservatuvarda en sık dinlenen tür klasik batı müziği iken müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin bu türü üçüncü ve dördüncü sırada tercih ediyor olması dikkat çekicidir. Bu sonucun oluşmasında popüler kültürün yadsınamaz etkisinin yanı sıra eğitim fakülteleri müzik öğretmenliği bölümü eğitiminin genel hatlarıyla teori ve uygulama odaklı olması, ders içeriklerinde dinlemenin diğer alanlara göre daha geri planda kalmasının etkisi olduğu düşünülebilir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Öğrencilere açık uçlu olarak yöneltilen soruda öğrencilerden en beğendikleri müzik türünü beğenme sebeplerine ilişkin kısa bir paragraf yazmaları istenmiştir. Ancak veriler incelendiğinde öğrencilerin %25’inin soruya yanıt vermediği, verilen yanıtların ise genel olarak kısa maddelerden oluştuğu görülmüştür. Elde edilen veriler kodlandığında, öğrencilerin en beğendikleri müzik türünü beğenme sebebinin %20.5’lik oranla ‘hoşa gitme’ olarak belirttiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin beğendikleri türü beğenme sebepleri farklı çalışmalarda da ‘hoşa gitme’ (Ulutürk, 2008), ‘sevdiği için’ (Yazıcı ve İrven, 2015), ‘kendine yakın bulma’ (Yağışan, 2013) şeklinde tespit edilmiştir. Müzikal öğeleri değerlendirerek beğenisini ifade eden

öğrencilerin oranı %15.8'dir. Açık uçlu sorulan sorudan elde edilen veriler göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin beğeni ile ilgili değerlendirme ve düşüncelerini ifade etmede yetersizlik yaşadığı düşünülebilir.

Öğrencilerin %25.5'inin rap müzik dinlemediği görülmektedir. %26.4'ü beğenmedikleri müzik türünü 'hoşuna gitmediği için' beğenmediklerini ifade etmiştir. Ulutürk (2008) tarafından yapılan çalışma sonucunda da beğenmedikleri müziği öğrencilerin çoğunluğu 'hoşa gitmediği' için beğenmedikleri görülmüştür. Öğrencilerin %36.8'i ise soruya cevap vermemiştir. Beğenme ve beğenmeme sebepleri üzerine sorulan açık uçlu sorulardan elde edilen veriler, cevapların kısa olması ve cevaplamayan öğrencilerin oranının yüksek olması açısından benzerlik göstermektedir. Müzik öğretmeni adayı olan üniversite öğrencilerinden soruya cevap verenlerin çoğunun kısa ve 'hoşa gitme' ya da 'hoşa gitmeme' gibi genel ifadelerle beğeni durumlarını ifade etme çabası, konu üzerine eleştirel bir yaklaşım içinde ve daha derin bir değerlendirme yapmış olmamaları dikkat çekicidir. Şen (2014) "dinlediği eserleri estetik açıdan değerlendiremeyen bir müzik öğretmeni, öğrencilerinde müziğe dair beğeni oluşturmada zorluk yaşar. Müzik öğretmeni güzel müzik veya müzikleri dinleyip, anlayıp, inceliklerine varabilmeli, öğrencilerine de hem evrensel hem de kültüre ait geleneksel müzikleri tanımayı, estetik açıdan algılayabilmeyi öğretmelidir" (s.21) ifadesiyle müzik öğretmeni ve öğretmen adaylarının estetik değerlendirme yetisine sahip olmasının önemini vurgulamıştır. Müzikte estetik algının gelişmesi alıcının müziği dikkatli, aktif ve çeşitli örnekleriyle dinleme, araştırma, karşılaştırma gibi ayrıca zaman ve bilinçli çaba isteyen eylemlerin düşünsel süreçte bir bütün halinde değerlendirilmesi ve ifade edilmesi ile gerçekleşir. Önemli olan nokta niceliksel olarak çok dinlemek değil dinleme eyleminin ve dinleyicinin niteliksel olarak ele alınması gerekliliğidir.

Öğrencilerin %67.7'si 'kişisel ilgi ve merakı' sayesinde sık dinlediği müzik türüne yöneldiğini belirtmiştir. Okulda uygulanan eğitim sürecinin etkisi %2.3'tür. Benzer sonuçlar Tekeli (2013) ve Yağışan (2013) tarafından yapılan çalışmada da elde edilmiş ve öğrencilerin aldığı eğitimin, öğrencilerin dinleme tercihlerini çok düşük oranda etkilediği görülmüştür. Uslu ve Vural'ın (2011) çalışmasında, öğrencilerin tercihlerinde çoğunluğun kimseden etkilenmediği, ikinci sırada ise ailelerinden etkilendikleri ifadesi yer almaktadır. Konservatuvar öğrencileri ile yapılan bir çalışmada (Ercan ve Barış, 2016) ise öğrencilerin sevdikleri müzik türüne yönelmelerindeki etkenin yüksek oranda okulda aldıkları eğitim olduğu görülmüştür. Öğrencilerin çoğunluğunun (%67,7) GSL mezunu olduğu göz önünde bulundurulduğunda okulda uygulanan süreçte öğretmenlerin, çalınan, söylenen, dinlenen müziklerin öğrencilerin müzik beğenilerini etkile(ye)memiş olması ve bu sonucun yanı sıra konservatuvardan elde edilen sonucun tam tersi olması dikkat çekicidir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Öğrencilerin %56.8'i dinledikleri müziği yorumcuya göre tercih ettiğini belirtmiştir. Öğrencilerin çoğunluğunun pop müzik dinlemesi ve pop müziğin çoğunlukla solistlerle/yorumcularla anılmasının bu sonucu ortaya çıkarttığı ve en çok dinlenen müzik türünün pop müzik olduğu göz önünde bulundurulunca, öğrencilerin yorumcuya göre seçim yapmalarının beklenen bir sonuç olduğu düşünülebilir.

Öğrencilerin %50,9'u müzik dinlemek için her zaman özel zaman ayırdığını, %50'si müzik dinlerken sadece müziğe yoğunlaştığını, %33.2'si dinleyeceği müziği sık sık planladığını belirtmiştir. Müzik dinlemek için özel bir zaman ayrılması, ne dinleyeceğinin planlanması bir ön hazırlığı ve kişinin müzik dinlemeye hazır olduğunu gösterirken sadece müziğe yoğunlaşarak dinlemesi de aktif dinleme için temel adımlardandır. Tekeli (2013) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin çoğunluğunun (%70,2) bilinçli müzik dinlemenin gerekliliğine katıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda iki araştırma sonucunun da paralellik gösterdiği söylenebilir.

Öğrencilerin %32.7'si 'Sık sık' ve 'Nadiren' hangi yorumu dinleyeceğini önceden seçtiğini belirtmiştir. Ne dinleyeceğini ve hangi yorumu dinleyeceğini planlayan öğrencilerin oranının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin %45.5'i dinledikleri besteciye 'Nadiren' araştırdığını belirtmiştir. Hangi müzik türü olursa olsun eserin yaratıcısı hakkında bilgi sahibi olmak, eser üretimi, sanatçının üretim süreci gibi konularda fikir verir, dolayısıyla dinleme sürecine farklı bir boyut katabilir. Bir eserin ilk performansı, bestecisi ve bestecinin eseri besteleme amacı, dinleyicinin eseri algılaması vb. konularda bilgi edinerek belirli bir eser hakkında bilgi edinebiliriz. Dinlediğimiz veya çaldığımız müzik hakkındaki bilgilere dikkatimizi vermek, dikkat dağınıklığından kurtulmanın ve müziğin içinde kendimizi kaybetmenin başka bir yoludur (Green&Gallwey, 2015, s.52).

Öğrencilerin %41.4'ü 'Sık sık' eserlerin farklı yorumlarını dinlediğini, %40'ı farklı yorumları 'Her zaman' karşılaştırdığını, %39.1'i eser yorumları arasındaki farklılıklar üzerine 'Sık sık' düşündüğünü belirtmiştir. Bir eserin farklı yorumlarının dinlenmesi, yorumların karşılaştırılması ve yorumlar arasında ki farklılıkların üzerine düşünülmesi ilgi, bilgi, konsantrasyon, dikkat ve zaman ayırma gerektirir. Bu doğrultuda, müziği bu hassasiyetle dinleyen öğrencilerin aktif dinleme yaklaşımına yatkın olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin %35'i dinledikleri müziğin biçimsel öğelerine 'Nadiren' dikkat edip bu öğeleri tanımlamaya çalıştığını, %39.1'i 'Nadiren' dinledikleri müziğin dönemini/bestecisini tanımaya çalıştıklarını belirtmiştir. Müzik dinlerken biçimsel özelliklerin ve dönem/bestecinin tanımlanabilmesi bilgi ve bilginin sadece teoride değil aynı zamanda uygulama sırasında da tespit edilebilmesi ile gerçekleşir. Bu bir beceri olarak görülebilir ve bu becerinin gelişmesi aktif dinleme ile bilgilerin uygulamalı tekrarı, konular, hatta alanlar arasında bilgi geçişi, dikkat ve sık uygulamalar ile gerçekleşir.

Öğrencilerin %38.2'si dinledikleri müziğin müzikal öğelerine 'Sık sık' dikkat edip tanımlamaya çalıştığını belirtmiştir. Müzik dinlerken dikkat etmesi en kolay öğeler nüans, hız, gürlük gibi dinleyicinin duyu durumunu kolaylıkla etkileyebilen ve dikkat çeken öğelerdir. Ancak bu öğelerin tespiti yani bahsi geçen farklılıkların ne ve nasıl olduğunun tanımlanması için ise bilgi şarttır.

Öğrencilerin %42.7'si beğendikleri türde bir, %12.7'si üç besteci ismi yazmış, %42.7'si hiç isim yazmamış; %26.8'i beğendikleri türde bir, %19.5'i üç yorumcu ismi yazmış, %36.8'i hiç isim yazmamıştır. Öğrencilerin beğendikleri türde üç besteci ve yorumcu ismi yazma oranlarının düşüklüğü dikkat çekicidir. Öğrencilerin yarısından fazlasının dinledikleri müziği yorumcuya göre seçtikleri göz önünde bulundurulduğunda bu seçtikleri yorumcuların isimlerini yazmaması ya da bilmiyor olması bir çelişki olarak görülmektedir.

Öğrencilerin %29.5'i çalgısında eğitimini aldığı müzik türünde bir, %9.5'i üç besteci ismi yazmış, %47.7'si hiç isim yazmamıştır. %22.7'si çalgısında eğitimini aldığı müzik türünde bir, %10'u üç yorumcu ismi yazmış, %61.8'i hiç isim yazmamıştır. Öğrencilerin tamamına yakınının GSL mezunu ve en az 5 senedir çalgı eğitimi aldıkları göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin çalgılarında eğitimini aldıkları müzik türüne yönelik merak ve ilgiden yoksun olduğu görülmektedir. Müzik eğitimi alan ve geleceğin müzik öğretmeni olacak olan öğrencilerin eğitim sürecinde karşlarına çıkan müzik türlerine uzak olmaları dikkat çekicidir.

Öğrencilerin %25.5'i klasik müzik türünde bir, %13.7 üç besteci ismi yazmış, %43.2'si hiç isim yazmamıştır. %9.1'i klasik müzik türünde bir, %2.3'ü üç yorumcu ismi yazmış, %86.4'ü ise hiç isim yazmamıştır. Öğrencilerin, tüm besteci ve yorumcu ismi sorularının arasında, üç besteci ismi yazdığı en yüksek oran klasik müzik bestecileridir. Ancak en düşük oranların ise klasik müzik yorumcu sorusunda olduğu görülmüştür. Öğrencilerin klasik müzik dinleme oranları (%12.7) göz önünde bulundurularak bu sonuçtan hareketle öğrencilerin belli başlı klasik müzik bestecilerinin isimlerini eğitim süreçleri boyunca öğrendikleri ancak yorumcu ismi yazabilecek kadar ilgili olmadıkları düşünülebilir.

Bulgular doğrultusunda;

Öğrencilerin eğitim süreçlerinde ve mesleki hayatları süresince eğitimini verecek olmalarına rağmen Klasik Batı Müziği, Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği dinleme oranlarının düşük olmasının nedenlerinin araştırılması ve bu yönde iyileştirme çalışmalarının yapılması,

THM, TSM, Klasik müzik içerikli derslerde dinlemeye daha çok yer verilmesi, bu türlerin belli başlı besteci ve yorumcularının eserlerinin dinletilmesi, tanıtılması, tanınmasının bir araç değil amaç haline getirilmesi,

Müzik dinleme müzik eğitiminin tüm aşamalarının ayrılmaz bir parçasıdır. Öğrencilere dinleyicilerin duyarlı dinleyiciler olmalarını sağlayacak ve müzik dinlemenin tadını çıkaracak şekilde nasıl dinleyebileceklerini öğretmek çok önemlidir (Anderson, 2016, s.48). Müzik bölümü öğrencilerine dinlemenin önemi ve dinleme yaklaşımları üzerine bilgi verilmesi, iyi, nitelikli dinleyici olmanın nasıl ve neleri etkileyebileceğini gösterebilecek uygulamalar yapılması, dinleme eylemini derslerde ön plana çıkaracak geliştirme ve iyileştirme çalışmalarının yapılması,

Dinlenen müziğin aktif olarak dinlenme sürecinde öğrencilere rehber olunarak, dikkat, ilgi, bilgi tekrarı, bilgi geçişi ve yeni bilgilerle müziğin nasıl analiz edilerek değerlendirilebileceğinin anlatılması ve uygulamalarla pekiştirilmesi,

Öğrencilerin müzik üzerine fikir üretebileceği, konuşabileceği platformların oluşturulması, sadece teorik bilgiye sahip ve çalgısını çalan değil aynı zamanda dinleyen ve dinlediği müzik üzerine konuşabilen, estetik bakış açısına sahip bireyler olmalarına destek sağlayabilecek ders içi ve ders dışı (dinleti, video konser gösterimi ve sohbet vb.) etkinliklerin yapılması önerilebilir.

Konuyla ilgili araştırmaların devamı ve bunların yanı sıra uygulamalı araştırmaların yapılmasının alandaki durumun tespiti ve yeni araştırmalara ışık tutması açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, Ş. & Gündüz, O. (2004). *Yazılı ve Sözlü Anlatım Kompozisyon Sanatı (5. Baskı)*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. & Yıldırım, E. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı (6.Baskı)*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi İİBF Yayınları.
- Anderson, W.T. (2016). Mindful music listening instruction increases listening sensitivity and enjoyment, *National Association for Music Education Vol. 34(3)*, 48-55. <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/8755123314567905>
- Arseven, A. D. (2001). *Alan Araştırma Yöntemi İlkeler Teknikler Ve Örnekler (2. Basım)*. Ankara: Gündüz Eğitim Ve Yayıncılık.
- Aydoğan, Y. ve Gürsoy, F. (2007). Müzik dinleme alışkanlıklarının ve bazı değişkenlerin lise ikinci sınıf öğrencilerinin sürekli kaygı düzeyleri üzerindeki etkilerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 59-67
- Başaran Koç, Y. (2017). Sosyal Bilimlerde Örneklem Kuramı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 5, Sayı: 47, Haziran 2017, s. 480-495
- Birkan, Ü. (2000). *Dinleyicinin Kitabı (2. Basım)*. İstanbul:Yakın Kitabevi Yayınları.
- Biricik, E. D., (2007). *İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Müzikal Bilgi Düzeyi İle Müzikal Beğenileri Arasındaki İlişki* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul.
- Copland, A. (2009). *What to Listen for in Music*, New York: New American Library https://books.google.com.tr/books?id=xRI18t116xEC&hl=tr&source=gbs_book_other_versions (Özgün eser 1939 tarihlidir.)
- Droe, K. (2006). Music Preference and Music Education: A Review of Literature, *Update: Applications of Researc in Music Education*, Volume: 24 issue: 2, page(s): 23-32
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde Araştırma Yöntem Ve Metotlarına Giriş, Nitel, Nicel Ve Eleştirel Kuram Metodolijileri*- Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ercan H. & Barış, A. D. (2016). Klasik Batı Müziği Veren Devlet Konservatuvarı Müzik Lisans Öğrencilerinin Müzikal Beğenileri ve Müzik Dinleme Alışkanlıklarının İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (İpekyolu Özel Sayısı), 2255-2268.
- Erdal, B. (2009). *Müzik Türlerinin Tercih Edilmesinde Kişilik Özellikleri Ve Beğeni İlişkisi (Doktora Tezi)*. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir.
- Eriç, S. (2011). *Sanat Psikolojisine Giriş, (3. Baskı)*. Ankara: Ütopya Yayınevi
- Gün Duru, E. & Köse, S. (2012). Klasik Müzik Dinlemenin İlköğretim Öğrencilerinin Sınav Başarılarına Etkisi. *e-Journal of New World Sciences Academy NWSA-Fine Arts*, Volume: 7, Number: 2, 143-149.

- Günay, E. (2006). Müzik dinleyicisinin sorumlulukları. *Mavi Nota Günlük e-Müzik Gazetesi*. <http://www.mavi-nota.com/index.php?link=yazi&no=371> (Erişim tarihi 2016).
- Green, B. & Gallwey, W.T. (2015). *Müziğin İçsel Oyunları*. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.
- Hindemith, P. (2014). *Bestecinin Dünyası* İstanbul: Norgunk Yayıncılık.
- Hoffer, C. R. (1974). *A Concise Introduction to Music Listening*, California: Wadsworth Publishing Company. <https://archive.org/details/conciseintroduc00hoff/page/n0>
- Kalender, N. (2001). Müzik Dinlemenin Eğitsel Temelleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: XIV, Sayı: 1, 151-157.
- Karadüz, A., (2010). Türkçe ve sınıf öğretmeni adaylarının dinleme stratejilerinin değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(29), 39-55.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi (18.basım)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kayhan, K. (2011). *Üniversite Öğrencilerinin Klasik Müzik İle İlgili Beğeni Tutumları* (Yüksek Lisans Tezi), Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ve Sahne Sanatları Anabilim Dalı Müzik Bilimi Yüksek Lisans Programı, Ankara.
- Madsen, C. K., & Geringer, J. M. (2001). A focus of attention model for meaningful listening. *The Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 147, 103-108.
- Mamlok, D. (2016). Active listening, music education and society. *Oxford research encyclopedia, education*. Oxford University Press. DOI: 10.1093/acrefore/9780190264093.013.186
- Martinez, C. L. (2015). Active listening as the core method in teaching the elements of music, *Alipato: A journal Basic Education*. 6, 9-30.
- Oter, K. (2011). *Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Popüler Müziğe Yaklaşımları*. (Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Van.
- Özdemir, E. & Coşkun, S. (2018). Müzik Dinleme Etkinliklerinin İlköğretim Öğrencilerinin Akademik Başarısına Etkisi. *İlköğretim Online*, 17(1): s.57-69.
- Özen, C. (2016). *Öğretmen Adaylarının Müzik Dinleme Alışkanlıkları Arasındaki Farklılıklar* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Reitan, I. E. (2013). Listening to music – with professional ears (A study of orchestral musicians' ways of listening), *Aural Perspectives, On musical Learning and Prractice in Higher Music Education*, Norwegian: NHM Publikasjoner <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/274226>
- Say, A. (2008). *Müzik nedir, Nasıl bir sanattır?*. İstanbul: Evrensel Basım Yayın.
- Şen, Ü. S. (2014). Müzik öğretmeni adaylarının müzik estetiğine ilişkin algıları. *İdil Dergisi*, 3 (13), 1-24. <http://www.idildergisi.com/makale/pdf/1394497200.pdf>
- Tekeli, B. (2013). *Müzik öğretmeni adaylarının görüşlerine göre müzik dinleme ve kültürü dersine yönelik öğretim programı taslak önerisi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Tekin Gürgen, E. (2015). Müziğin Temel Bileşenleri Ve Müzik Dinlemenin Kavramsal Boyutu. *Ulakbilge*, Cilt 3, Sayı 5 - Volume 3, Number 5, 1-14.
- Ulutürk, N. (2008). Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türleri. (Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Uslu, B. & Göher Vural, F. (2011). Müzik eğitimi A.B.D. Öğrencileri ve müzik öğretmenlerinin müziksel beğenileri: Niğde ili örneği. *Journal of New World Sciences Academy*, 6 (2), 250-260.
- Yağışan, N. (2013). Üniversite öğrencilerinin müzik tercihleri ve saldırganlıkla ilişkisi. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 1 (2), 96-113.
- Yazıcı, T. & İrven, D. (2015) Mesleki müzik eğitimi almakta olan üniversite öğrencilerinin müzik tercihleri ve beğenileri üzerine nicel bir araştırma, *Turkish Journal of Arts and Social Sciences*, 1 (1), 35-50.